

ISZÁN TÚL

ELFIZETÉSI ÁRAK
 Helyben előfizetés: 72 korona
 Egész évre: 720 korona
 Négyedévre: 180 korona
 Vidéki postai szállítással:
 Egész évre: 84 korona
 Négyedévre: 210 korona
 Egyszeri példány: 30 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
 Nagyvárad, Szilágyi Dezse-utca 5. Telefon: 2-63.
 A szerkesztőség kizárólag üzleti leveleket és hirdetéseket fogad el. Ebből a hirdetésből a kiadóhivatalhoz mérsékelt díj kerül.

A románok tovább folytatják előnyomulásukat.

A pápa közvetlen Wilsonnal jár közbe.

Vix alezredes cáfol, Románia pedig rendcsinálás címén az ántánt megbízásából készül **Aradot, Nagyváradot, sőt Debrecent is megszállni.**

A megszállás csak átmeneti és nem prejudikál a terület végleges birtokba vételére. Ugyanezt kapjuk más forrásból is, pedig a nyugtalanság éppen e miatt ütötte fel legjobban a fejét az országban. Példa a szamosújvári eset, ahol tegnap

véres és heves összeütközés történt a magyar és román lakosság között.

Az összeütközésre egy népgyűlés adott okot, amelyen román papi személyek lázító beszédekkel mendortak a magyar állam ellen és a lakosságot a Romániához való csatlakozásra hívták fel. A nagygyűlésen igen sok szociáldemokrata volt jelen, akik szintén szónokokat állítottak az agitáció ellensúlyozására. A felzúgott tömeg

egymásnak rohant, sokan megsebesültek. Székelyföldön a férfilakosságot visszatartják a románok.

Csikmegyéből a 46 éven aluli férfilakosságot nem engedik szabadon visszautazni Magyarországra területére. Ugyancsak ez az állapot Marosvásárhelyen is, ahol az utazási tilalom a 36 éves korhatárig terjed. Ezt a hírt a románok az említett városokban nyilvánosan plakátolták s a rendeletet szigorúan fogantatják.

Az erdélyi helyzet ebben a pillanatban a legkomolyabb. **A benyomuló román katonaság és Erdély lakossága közti az összeütközés elkerülhetetlen.** A különböző csapatokból Kolozsvárra özönlő magyar és székely katonákat nem lehet visszatartani, hogy meg ne támadják a románokat.

Eszéken a csehek lankadatlan erővel törnek előre. Szepesolasi a kezükön van s innen akarják a szomszédos rutén népet befolyásolni. A Kassa elleni támadás feszíti legjobban a felvidék idegzetét. A margittfalvai csata hírére — pedig már százötven halottról is tudtak — a belügyminiszterium megcafolta. Poprád, Lőcse, Igló Káposztafalva a csehek kezén van. A marcehgi vasúti híd is akarták, de rövid harc után visszaverték őket. A Vág völgyben Rőzshegyet, Liptószentmiklóst megszállták. Németországot a lengyelek is szorongatják. Nyilvánvaló, hogy a lengyelek Németország keleti területeinek annexiójára készülődnek.

Nyugat-Poroszországot, Posent és Felső-Sziléziát Lengyelországba akarják bekebelezni.

A diplomáciai viszony megszakításával, ami egészen semmi is ürügy alatt történt, a lengyelek meg akarják nyitni az utat arra, hogy annexiós céljaikat elérjék. Berlieni politikai körökben nem tartják kizártnak, hogy a diplomáciai viszony megszakítása után lengyel csapatrészek a hadműveleteket is megkezdik Németország ellen.

Berlinben a munkás és katonatanácsok birodalmi értekezletének első napja már bebizonyította, hogy a nemzetgyűlés ügyének nagy többsége van és valószínűvé tette, hogy a nemzetgyűlés tagjait már február 16-ika előtt, valószínűleg már január 19-én megválasztják.

A pápa egyenesen Wilsonnal lépett összeköttetésbe és egész befolyását arra kívánja felhasználni, hogy Németországra, Ausztriára és

Magyarországra ne erőszakoljanak rá olyan békefeltételeket, melyek ezen államok lakosságának megélhetését évtizedekre lehetetlenné teszik.

Olaszország katolikus köreinek állásfoglalásából kifolyólag most a hivatalos olasz politika is sokkal kevésbé imperialisztikus, mint a francia politika. Az olaszok a béketárgyaláson való mérséklet és a szomszéd államokkal való egyetértés mellett vannak.

Igy valószínűleg sikerülni fog egyes túlzó angol és francia államférfiak kiszármányoló politikáját a megfelelő fokra lehűteni.

Wilson és Clemenceau már megegyeztek, még pedig az amerikai elnök felfogása alapján.

Wilson úgy nyilatkozott, hogy Franciaország megelégszik Elzasz-Lotharingiával. Ha már most azt a hírt kaptuk, hogy a Wilzornal folytatott tanácskozás elvi megállapodást hozott létre Wilson 14 pontját illetően, akkor joggal konstataálhatjuk, hogy Wilson már néhány órával Európába való megérkezése után jelentékeny eredményt ért el, mely a tárgyalások egész további folyamára döntő hatása lesz.

Wilson Genfben is ellátogat.

Bécs, december 18. (Saját tudósítónktól.) Genfi jelentés szerint Wilson elnök a svájci szövetség tanácsnak és a vörös kereszt nemzeti komitéjének meghívását elfogadta és valószínűleg nyolc napon belül Genfben érkezik.

Szénkrízis Nagyváradon.

Hogy kap Arad-város szénét.

A szénkrízis ugyan még korántsem múlt el Nagyvárad városánál, mert kapott némi szén a zsilvölgyi bányákból Nagyvárad-város villamosműve, de ez csak néhány nappal odázta el a bajokat, azonban a város éppen nincs biztosítva arról, hogy most már akadálytalanul jön elég szén a villamosmű részére. Csak ígéretet kapott a polgármester s most várjuk, hogy a Román Nemzeti Tanács engedélyezi e a Nagyváradra irányított szénküldemények elszállítását.

Másik, bár kevésbé veszélyes kérdés a szénárak óriási emelkedése.

A salgótarjáni szénbánya társulat igazgatósága, amelynek vezetése alatt állanak a petrozsényi és a többi zsilvölgyi szénbányák is, értesítette Nagyvárad-városát, hogy a óriási mérvben emelkedtek. Egy vagon ahnászén eddig 650 K volt, most azonban 2000 K; a darabos szén vagononként eddig 800 K volt, most pedig 2500 korona.

A városi tanács tárgyalta a szénbánya igazgatóság átiratát s kényszerhelyzetben lévén, kilátásba helyezte a felemelt ár megadását, hivatkozva azonban a régi összeköttetésre, a horribilis árak némi enyhítését kéri a bánya igazgatóságától.

Ezek a magas szénárak azonban lehetetlenné teszik a villamosmű prosperálását a mai villamosmű üzemi költségeinek jó részét éppen a szénköltség teszi, amely a szén háromszoros áremelkedésével az üzemi költséget is nagyban emeli. A szénárak emelkedése tehát okvetlen maga után vonja a villamos áramdíjak felemelését.

A szénárak emelkedését a bányai igazgatóság azzal indokolja, hogy az összes bányamunkások nagymérvű munkásjóléti követelményeit teljesítették az üzem zavartalan menetének biztosítása érdekében s ez olyan óriási új terheket ró a bányatársaságra, amelyeket csak a szénárak áremelkedésével hozhat be.

A követelések teljesítése biztosította a szénbányák zavartalan üzemét. Ugyanis a zsilvölgyi szénbányáknak jelenleg mintegy 50000 munkása van, kellő védelmi eszközökkel felszerelve. Ez az 50000 munkás nemcsak képes, de készséges is az esetleges romániai csapatokkal szemben a bányákat megvédeni, dacára, hogy a munkások egy része román, de ezek is, éppen a követelések teljesítése folytán, teljesen szolidárisak a többi nemzetiségű munkásokkal.

Más kérdés, hogy a román kormányzó tanács hajlandó-e a bányából kiszállított szén tovább szállítását engedélyezni.

Az Arad város részére szükséges szén szállítását pl. Piskinól megtiltotta a román csapatok parancsnoka. Varjassy kormánybiztos közbelépésére csak azzal a feltétellel engedték tovább a szén szállítását, hogy a magyar kormány garanciát nyújtott arra, hogy a szénszállító vonatok szerelvényei visszaküldetnek Piskire. Csak így kapta meg Arad város a 70 vagonból álló szénszállítmányt. Továbbra is csak így kap Arad városa szenet.

Néma megyegyűlés.

Biharvármegye székházában a trónoló királyok, mentés és kardos követek között összejött tegnap a nagy megyegyűlés. Tizenkilenc vagy husz fekete zsakettes ur ült az asztal körül a az elnöklő főispán hiába kereste a régi harcos arcokat, csupa központi hivatalnok foglalt helyet a zöld asztal mellett, akik csak állították a szomszéd szobákból, hogy letárgyalják a folyó ügyeket s aztán visszasiessenek a szobájukba. Még a hagyományos gyűlés utáni kis kvaterkálás is elmaradt, elverte a hó, az urak futva mentek át az udvaron, kiki a maga apartmanjába.

Hol maradtak a mezei hadak? Annyira ráfeküdt a siri hangulat az urak lelkére, hogy erre az egy napra sem tartották érdemesnek bejönni Váradra?

Nincs szén, nincs lokomotív, bandák garázdálkodnak a vidéken, nem tudjuk, hogy mit hoz a holnap, a család fél, ki sem merünk mozdulni a kurtánkból — ez mind igaz. Hát a baj és szerencsétlenség így letört Biharban a lelkeket? Ha minden elvész, a föld, a kastély s a sűrű nagy bihari erdők be is belekap a láng. — akkor is megmarad a kemény, dacos és komor magyar érzület. Nem mi döntjük el itt az ország sorsát, de még csak kisírni sem akarjuk magunkat? Nem merem föltételezni, hogy azért nem jöttek be, mert ilyen hideg időben rossz a sőr a Széchenyiben.

A régi bihari gárda kapitányai csak a szabadságos kérvényüket küldték be, nyugdíjaztak öt-hat jegyzőt, három-négy szolgabíró, munkaképtelenné nyilvánították őket. A főispán egyhangú, gyors rezümével állította fejükből a sarkövet, a hajdu, aki háta mögött teljes ornatusban örködött, az újján számlálgatta a távozó tekintetes urakat, míg bele nem fáradt a számontartásba. Két referens beszélt ki a gyűlést, az egyik kimondott egy számot és leült, a másik elpergett az akta tartalmát és leült.

A főispán kimondta a határozatot s az első referens már „Érselénd község árkot akar húzni az iskola elé” — mondta.

Egy hang, egy szó, egy mozdulat nem árulta el, hogy Erdélyt most szántják el az ezeréves Magyarországtól. Olyan nagy volt valóban a büne ennek a nagy Biharországnak, hogy torkán forr a szó és még dadogva sem tudja elmondani sem a mea culpát, sem a dacos tiltakozást? Egy sikoltást még az oceánon is hallat a vízbefelő, egy olyat, amivel élő embernek megfagy a vér az ereiben.

De ha szó sincs hajótörésről, ha nem sülyed el a világ, csak a bűnököt dobálják a tenger fenekére, akkor hol maradt a fiatalok és eszesek felvonulása, akik meg tudnak állni az új rendben, meg akarnak állni,

hiszen reájuk is számít az új világ! Lehet, hogy még most az iskola padjaiban ülnek, egyetemre járnak, Pesten tüntetnek valamelyik miniszter laka alatt és nem tudják, hogy apjuk némán és lehajtott fővel távozott a bihari öreg várból a szűk akta közé.

Papp Jenő.

Négy millió értékű cérna szabadult fel Nagyváradon.

A kereskedelmi miniszter rendeletéről a minap emlékeztünk meg, amely feloldja a törvényhatóság területén levő textilárut, pamut- és bőrkészleteket a beszolgáltatás kötelezettsége alól. Egyben elrendelte a miniszter, hogy ezeket a készleteket a törvényhatóság saját területén használja föl és elelsorban a szegényebb osztályokat élégtse ki.

Ez a rendelet épen kapóra jött. Nagyváradon most állt felszámolás alatt a Bergengstelle, amely eddig a katonai kincstár tulajdona volt. Ez a hatalmas raktár nem csak őriási készletekkel rendelkezett, hanem nagyszámu munkást is foglalkoztatott. Sorsa attól a perctől kezdve, amikor a leszerelés aktuális lett, bizonytalanná vált.

A munkások megszakitották a munkát (cipészek és szabók), a raktárakat pedig őrizet alá vették. A versengés pedig megindult a raktárak kincseket érő tartalmáért a hatóság, a város és iparosok, kereskedők között.

Közben a raktárban betöréses lopásra jöttek rá, mire a szervezett munkásság maga vette őrizetbe az összes pavilonokat. A munka nélkül álló iparosok érdekében pedig tárgyalásokat kezdett a várossal, hogy a város vegye át a műhelyek vezetését s minősítse át közüzemmé a volt katonai műhelyt. Ezt annál is inkább kívánatosnak tartják, mert így kenyérhez jut az az 50—60 ember, akit a Bergengstelle foglalkoztatott, másrészt pedig fölöslegessé tenné a raktár anyagának szétprédálását. A munkások ugyanis a háborus konjunktúra rossz szellemétől, a lánckereskedéstől tartanak. A kereskedők és magánosok összevásárolnák például a négy millió értékű cérnát és felémelt árak mellett árulnák tovább.

Cérnán kívül selymek állnak oszlopokban, szövetek, bőrök, talpak — annyi, hogy (állítólag) egyszerre végig tudnák belőle talpaltó egész Nagyváradot.

Az iparosok lenti felhívásából az derül ki, hogy a cérna-mennyiségből kiosztásra kerül egy nagyobb mennyiség. De ez nem akadályozza meg a várost abban, hogy egy nagyszabású közüzemmel lépjen a polgárság és munkásság szolgálatába. Jó és olcsó cipők kerülnek hamarosan forgalomba s a ruha-rekvirálók is gazdag zsákmányra lelnek a raktárban.

Értesítés.

Értesítem a területünk kötelékébe tartozó összes, már jelentkezett férfi, női, magyarszabó és szűcsiparosokat, hogy a cérnáért folyó hó 19-én, azaz ma 8—12-ig és délután 2—4-ig az ipartestület menházának helyiségében jelentkezzenek. A leszerelt iparosok hozzák magukkal a leszerelési igazolványukat. Nagyvárad, 1918. december 18-án.

Holdy Sándor,
iparos tanácselnök.

Ruhabeszolgáltatás.

Ma és a következő napokon a ruhabeszolgáltatás sorrendje ez:

IV. nap Olaszi: 1918. december 19. csütörtök. Ferenc utca, Balassa-tér, Pereces-utca, Schiauch tér, Gellicy utca, Káptalansor, Erzsébet utca és Epreskert, Petőfi utca, Temető utca, Páris-utca, Lukács György u., Árvaház-utca, Múzeum-utca, Pray György u., Kórház utca.

IV. nap Ujváros. 1918. december 19. csütörtök. Mezei Mihály utca, Várház-utca, Bertsey György-utca, Lázár Vilmos utca, Batthyányi Lajos-utca, Gróf Vécsey-utca Várady Zsigmond utca, Liget utca. Rulikovszky-ut, Aulich Lajos utca, Leiner György utca.

IV. nap Váralja, Velence és Csillagváros. 1918. december 19. csütörtök. Sándor utca, Malom utca, Szent Jeromos-utca, Terézia utca, Báthory utca, Gyár utca, Hódossy Miklós utca.

V. Olaszi. 1918. december 20. péntek. Rákóczy utca, Ezredévi Emléktér, Nagy Sándor utca, Jakab utca, Verbőczy-utca, Szaroveszky-utca, Bunyitay liget utca, Vizvezető-utca, Mészáros-utca, Rimadóczy utca, Széchenyi tér, Tisza Kálmán tér, Ritók Zsigmond-utca, Három rózsza utca, Kálvária-utca, Csengery utca.

V. nap Ujváros. 1918. december 20. péntek. Állatvásártér, Hattyu utca, Tilinkó-utca, Aradi utca, Varju-utca, Ősi-tér, Fogoly-utca, Gyöngytyuk utca, Közvágóhid utca, Madár utca.

V. nap Váralja, Velence, Csillagváros. 1918. december 20. péntek. Erzsébet utca, Templom-tér, Iskola utca, Kertész-utca, Veres Balázs-utca, Templom utca, Szőlős-utca, László utca.

VI. nap Olaszi. 1918. december 21. szombat. Lakatos-utca, Péter-utca, Kereszt-utca, Helti-utca, Kertváros, Parkas-telep, Aranyoldal Dorongos, Hágó-oldal, Sötét-oldal, Melyárok, Városliget-utca, Pál-utca, Görbe-utca, Virág-utca, Nilgesz-telep, Hevesi-telep, Alsó dorongos, Görög-oldal, Hering-oldal, Körös-oldal, Törkómérő.

VI. nap Ujváros. 1918. december 21. szombat. Mocsár utca, Fecske-utca, Kápolna-utca, Sólyom-utca, Daru-utca, Galamb-utca, Óvoda utca, Végsor.

VI. Váralja—Velence és Csillagváros 1918. december 21., szombat. Rendes-téglagyár, Aurora gyár, Kistanya, Velence állomás, Műtrágyagyár, Staril gyár, Sarkaditánya, Bika akol, Schenker-tanya, Ládagyár, Biró-téglagyár.

Figyelmeztetem a bizalmiférfiakat és a háztulajdonosokat, hogy a ruhákat, lábbelieket és fehérneműket az összesítő jegyzék és igénybejelentő lapokkal együtt a megjelölt napokon feltétlenül szolgáltatassák be.

A beszoigáltatott ruhák számba fognak vétetoi s nagyság szerint osztályoztatni. A beérkezett igénybejelentő lapok elbírálása után pedig a ruha és lábbeliek az arra tényleg ráutalt leszerelt katonák között fognak szétosztatni. Minden leszerelt katonára, aki a ruházati cikkek közül részesülni fog, egy utalványt fog kapni, mely utalvány az igényjogosultak részére postai uton lesz kézbesítve.

Az igényt bejelentő leszerelt katonákat a bizottság értesíteni fogja, hogy az igényelt ruhákat hol és mikor vehetik át.

Nagyvárad, 1918. december 14.

Lukács Ödön,
polgármester-helyettes.

Belgrádban az olasz forradalom kitörését várják.

Budapest, dec. 18. (Saját tudósítónktól.) Belgrádban jelentik: A szerb Nemzeti Tanács irodája jelent: Itt ismeritő vált jelek szerint azt remélni, hogy Olaszországban kitör a forradalom.

Beléphetünk-e a polgári blokkba?

A Függetlenségi Köztársasági Párt vasárnapi zászlóbontását az egész ország türelmetlenül érdeklődéssel várja. Nagy vonalakban maga Károlyi Mihály miniszterelnök már leszögezte az új párt főbb pontjait, vagyis inkább a direktívát adta meg, amelyben az új párt karaktere legjobban kidomborodna. És ez semmi más, mint egy bizonytalan időre szóló koalíciója az összes polgári pártoknak a mind jobban előtérbe nyomuló kommunizmussal szemben.

Óriási feladatra vállalkozik Károlyi, amikor az ország valamennyi harcos politikai pártját egy táborba akarja tömöríteni. A régi függetlenségi, a kisgazdák, volt munkapártiak, keresztény-szociálisták, radikálisok, sőt szociáldemokraták és az összes entente-barátok érdekszövetsége lesz ez a blokk — ha sikerül.

Egyelőre csak annyit tudunk tehát programjából, hogy a *magántulajdon* alapján áll. Abból a tényből, hogy a keresztény-szociálistáknak a kormányban való részvételét is hangsúlyozta Károlyi, könnyű lenne arra következtetni, hogy az új párt lándzsát — a teljes vallásszabadság mellett — nem követeli az iskolákból való száműzését. Lehet, hogy ezt is csak opportunizmusból veszi programjába, mert az kétségtelen, hogy a földbirtokreform kérdésében azért vállalta a konzervatívabb szocializálást, mert fenyegető hatalomként csüng a fejünk felett még most az ántánt imperialista és kapitalista ökle.

Egy tény mindenesetre van: ehangzott a jelszó:

— Polgárok tömörüljétek!

És ez a jelszó még a mai leújtó helyzetben is megmozgatta az embereket. A *Tiszántúl* teret nyit a polgárság vezetőinek, hogy elmondhassák véleményüket az új alakulásról. Közölni fogjuk a beérkező véleményeket, amelyek arra a kérdésre felelnek, hogy el tudunk-e helyezkedni az új pártban, meddig és milyen feltételek mellett?

Sulyok István esperes.

Még nem ismerem a Károlyi párt programját, csak annyit tudok, amennyit egy nyilvánosságra került tervezet elárul. Az én meggyőződésem az, hogy a polgári társadalom, különösen a keresztény társadalom csak olyan pártot támogathat, amely először a magyarság, másodsor a vallás-erkölcsi alapon áll. Természetesen hivatásos vagyok a haladásnak és így a radikális és szociális elveknek, de csak addig, amíg ezt a két lételemet nem érintik. Ha a Károlyi párt biztosítja ennek a két szempontnak megvédését, magától értendő, szívesen lélekkel mellé kell állanunk. De, ha a Károlyi párt erre nem ad alkalmat, óriási kérdés lesz, hogy hová csatlakozzék ez a hatalmas tábor. Hangsúlyozom azonban, hogy semmi esetre sem *egyházi szervezetben kell tömöríteni az erőket, hanem a hozzájuk legközelebb álló programot adó politikai pártba*. Legcélszerűbbnek, sőt egyetlen

helyes megoldásnak tartom a végleges program megvárását, amely már is elárul annyit, hogy nem kommunista. És ez rendkívül fontos azért, mert előbb a kommunizmus felé meg kell teremteni az átmenetet.

Pálffy Jenő,

a keresztény szociálista párt szervezője.

— Ugy látom, hogy az új polgári párt átvette az én egész programomat, amelyet mint keresztény szociálista, már évtizedek óta hirdetek és tanítok. Mi így teljes meggyőződéssel belemegyünk a blokkba, de okvetlen fenntartjuk szervezeteinket és eredeti álláspontunkat a szabad és teljes vallásszabadságról. Mondhatom, hogy az új polgári párt csak egy nyér szociális tartalmat, ha velünk, keresztény szociálistákkal lép ki a porondra.

Urszinyi Pál.

— Mint lelkes keresztény szociálista, nagy örömmel üdvözöltem pártunk teljes elismerését azzal, hogy az új polgári alakulat felvette pontjait a mi követeléseinket is. Mi sokkal radikálisabbak vagyunk, mint a régi pesti ker. szociálisták.

Dr Buday Gyula.

— Ha az új párt kifejezetten biztosítja a pozitív vallások szabad gyakorlatát és a vallásos nevelést, akkor feltétlenül hivatásos vagyok. A köztársaság társadalmi és állami intézményeinek kiépítését csak a pozitív vallások által adott erkölcsi alapokon gondolom lehetségesnek. Ezen feltételek mellett elmehetünk a legmesszebb merő demokratikus berendezkedésig.

Korbély József.

— Mindig a történeti fejlődés és a teljes jogegyenlőség alapján állottam. Teljes szívből kiárvantam a haladást, a szociális fejlődést, de csak a mult dicső emlékeinek tiszteletben tartásával és a társadalmi béke megővásával. Az a hitem, hogy Magyarországot a már eltiport, megalázott és a belső zűllésnek indult helyzetéből csakis azok az erkölcsi erők menthetik meg, amelyek ezer éven át fenntartották. A hazaszeretet, az áldozatkészség és az okos alkalmazkodás a haladás és a fejlődés törvényeihez. A magyar nem szabadhat pártokra, a mig az ország földjét ellenség tapossa. Megbocsáthatatlan bűn volna, ha most egyes egyének, egyes társadalmi osztályok, vagy éppen pártok külön-külön célokat tűznének ki, mert most minden igaz magyarnak csakis egyetlen célja lehet: a haza megmentése, a belső társadalmi rend megővése. E cél megvalósítására kell egy táborba sorakozni minden pártnak, első sorban is a magyar polgárságnak.

A mai polgári társadalom nem lehet tétlen szemlélője, azoknak a törekvéseknek,

a melyek nem csak a hazának sirtját akarják megásni, hanem magát a polgári társadalmat is leakarják seperi arról a helyről, a hova hivatásai és kötelességei állították. A polgári társadalom nem lehet gyáva és kishitű. Károlyi Mihály programját ma még részletesen nem ismerjük, de már elhangzott a felhívás, hogy Károlyi a haza intergritására küzd és a magyar polgári társadalmat akarja egy táborba tömöríteni: kövessük tehát egy szívvel és lélekkel Károlyit, hogy megmentjük a hazát és megvédjük a belső társadalmi rendet.

(Folytatjuk)

A polgárőrök agyonlöttek két embert.

Kedden éjszaka a Vitéz-utcán halálos kimenetelű összeütközés történt a polgárőrök és egy illuminált társaság között. Schwarcz Endre, Nagy Endre, Mihalovits Tódor, Nagy Béla és Grünfelder János polgárőrök járőrszolgálatot teljesítettek a Vitéz utcán. Egyik mulatóhelyen nagyobb társaságot találtak, amely belekötött a polgárőrökbe. A társaság nemsokára eltávozott a mulatóból a polgárőrök azonban, mert kerülni akarták az összeütközést még ott maradtak és csak egy negyed óra múlva jöttek ki. Az utcán látták, hogy a társaság nem eszlott szét, hanem leszállásba helyezkedve várják őket. Az őrség felszólította a fiatal embereket, menjenek haza, de azok nem mozdultak.

Grünfelder János ekkor oda lépett és követelte, hogy azonnal vonuljanak el és ne veszélyeztessék az utca nyugalomát. Két leherkötős férfi vált ki a társaságból és a polgárőrök felé tartott. Grünfelder látva, hogy támadás készül ellenük a levegőbe lölt, a legények azonban ettől nem ijedtek meg és gyorsan közeledtek Grünfelder felé, aki ismét két lövést tett. Most mind a két lövés talált.

A társaság két tagja elterült a sárban. Gábor Lajos és Gábor János hentessegédek súlyosan sérülve buktak el. A mentők eszméletlen állapotban vitték a két testvért a kórházba, ahol megállapították, hogy Gábor Lajosnak tüdejét roncsolta szét a golyó. Gábor János pedig a karján sebesült meg. Gábor Lajost azonnal megoperálták, azonban már nem lehetett megmenteni. Mielőtt kihallgathatták volna, meghalt.

A rendőrségen szigorú vizsgálat indult meg, hogy megállapítást nyerjen, hogy a halálos végű csatározásért kit terhel a felelősség és hogy Grünfelder János, aki különben is el van tiltva a polgárőri szolgálattól, jogosan használta-e a fegyvert.

A budapesti helyőrségi kórház fogtechnikai laboratóriumának, mint volt vezetője hosszú katonai szolgálat után hazatértem s a műtermem vezetését átvettem, ahol a legmodernebb és legkomplikáltabb munkát: fogigazító gépet, kassettás fogat, öntött aranyhidat és tartós fogtöméseket készítek.

BERDACH JENŐ

áll. vizsg. fogtechnikus.

TELEFON: 10-50.

Kolozsvár és több város megszállása elkerülhetetlen valóság lett.

Fényes kormánybiztos proklamációja. A kolozsvári magyar nagygyűlés.

Budapest, dec. 18. (Saját tudósítónktól.) Kolozsvár és több más erdélyi városnak román csapatokkal való megszállása a mai nappal elkerülhetetlen valósággá lett. A román megszállás híre a magyarság, de különösen a székelység körében óriási elkeseredést keltett, úgy hogy a kormány a vérontás elkerülése céljából szükségesnek látta Fényes László kormánybiztos és Rónay Zoltán Kolozsvárra küldését, hogy a kolozsvári Nemzeti Tanács és a Nagyszebenben székelő Román Nemzeti Tanács között békés megegyezést létesítsenek.

Fényes László kormánybiztos ma délután egyik kolozsvári hírlapírónak a helyzetről a következő felvilágosítást adta:

— Ma délután 12 órakor a kormánytól azt az értesülést kaptam, hogy az antant főparancsnokság a román főparancsnokságnak Kolozsvár Székelykocsárd és még több más erdélyi város megszállását engedélyezte. Mint a magyar népkormány megbízottja proklamációt fogok intézni Kolozsvár lakosságához, melyben kifejtem, hogy az antant főparancsnokság utasításaira történik stratégiai szempontból az erdélyi városok megszállása, mind addig, amíg francia csapatok érkeznek,

melyek a megszálló román csapatokat felváltják. Ezért ellenállást nem szabad kifejteni, a közigazgatás továbbra is a magyar kormány kezében marad, amelynek gondja lesz rá, hogy az esetleges sérelmeket maguk a megszálló román vezetők torolják meg.

— Most pedig — mondotta Fényes kormánybiztos — arra kérek minden magyart és minden székelyt, maradjanak békében, a szívük nyugodtságával és az idegek szilárdságával, hogy a helyzet tisztázódjék.

Kolozsváron több kitűnően felszerelt székely zászlóalj tartózkodik, a székelyek el vannak szánva, hogy utolsó csep vérükig védik a várost. Ha az összeütközés megtörténik, rendkívül véres veszteségre lehet számítani.

Az Erdélyi magyarság és székelység, de a román proletáriátus is december 22-én Kolozsvárott tiltakozó nagygyűlést fog tartani a gyulafehérvári román nemzetgyűlés határozata ellen. Ez a gyűlés sokkal nagyobbak ígérkezik, mint amilyen a gyulafehérvári volt és remélhetőleg az antant magatartására is hatást fog gyakorolni.

Tömeges nyugdíjazás a katonaságnál.

Budapest, december 18. (Saját tudósítónktól.) A Politikai Híradó jelenti: A volt közös hadsereg, honvédség és haditengerészet valamennyi negyven szolgálati évet betöltött magyar honosága tábornokát, ezredesét és az összes ezeknek megfelelő rangú tisztet, továbbá a VII. rangosztályba sorozott katonai tisztviselőket, akik ennél magasabb rangot már nem értek el, 1919 január elsejével nyugállományba helyezik. Ugyancsak nyugdíjazták az összes háború tartamára ténylegesített nyugállománybeli tisztet is.

A napokban kikiáltják a székely köztársaságot.

— A magyar kormány őszintén kívánja. —

Budapest, dec. 18. (Saját tudósítónktól.) Budapestről táviratozzák: A Nap jelenti: A magyar kormányhoz érkező jelentések szerint erős mozgalom indult meg a székely földön, amely a székely köztársaság megalkotását óhajtja. A legközelebbi napokban a székely köztársaságot ki is fogják kiáltani. A magyar kormány bármilyen nehéz

szíven látja is a nyolcszáz ezer magyar elszakadását, mégis számol a lehetőségekkel és őszintén kívánja, hogy messzire elszakadt testvéreink tömörülése sikerrel járjon. Hiszi a kormány, hogy a békés állapotok beköszönteivel a székely köztársaság meg fogja találni az utat, mely az anyaországhoz visszavezeti.

A munkásság országos kongresszusa dönti el a politikai válságot.

A Nemzeti Tanács ülése. — Kunfi miniszter felvilágosításai.

Budapest, dec. 18. (Saját tudósítónktól.) A Magyar Nemzeti Tanács ma délelőtt 11 órakor Hock János elnöklésével ülést tartott, amelyen a kormány képviselőit Kunfi Zsigmond népielőli miniszter vett részt. Hock János megnyitó szavai után Kunfi miniszter tájékoztatta a Nemzeti Tanácsot a külső és belső politikai helyzetről. A belpolitikai kérdéseket illetően kijelentette, hogy a szociáldemokrata párt meg fogja kérni az érdekelteknél munkásságot a birtokpolitikai reform tekintetében. Kedvvel országos kongresszust hívnak össze, mely ezeket a kérdéseket tárgyalja, hogy a földreform

ügyében támadt politikai válság végre dűlőre jusson. Ez nézete szerint nyolc-tíz nap múlva bekövetkezik. Ha a polgári pártok álláspontját fogadják el, akkor a szociálista párt kiválik a kormányból, de támogatja a kormányt mindaddig, amíg ez részéről lehetséges.

A Nemzeti Tanács tulajdonul vette a miniszter közlését és azt is, hogy a választókerületek beosztásával a belügyminisztérium már elkészült.

Többek felszólalása után az ülés véget ért.

..HIREK

* Bent a püspöki palotában. Hetek óta, amióta csak a lakásprobléma megoldásával küszködnek, nem volt a sajtóban hang, mely célzatosan a rekvirálendő helyiségek netovábbjának ne tüntette volna fel a püspöki palotát. Végre tisztán látunk és a nagyszájú tájékozatlanok, akik a levegőbe pattognak üres szavakat, elhallgathatnak, mert a hivatalos bizottság is konstataulta a püspöki palota polgári lakásokra történő átalakításának lehetetlenségét. A püspök kész örömmel megtesz és megtett mindent a nyomor enyhítésére. Most is felajánlotta a palotát, habár előre látszott, hogy lehetetlen ott rendes polgári lakást berendezni. Amikor azt építették, bérházakról még álmodtak sem gondolkodtak az emberek. Holy, anyag a rendeltetéshez simulva, az építők keze alatt egységes célt szolgált, mit felárabolni nem lehet. Készségében a püspök a disztermet is felajánlotta, melyet tudunkkal alkalomadtán gyűlésteremnek óhajtanák felhasználni. Az első emeleten két szobát Magurányi Jenő dr kapott, míg az ottlövő egy pár szobát katonai beszékhálókat tartják fenn. A második emelet kivülről dísz, valójában fedéltartó, teljesen lakhatatlan, csak a palota homlokzatát teszi impozánsabbá. Kár, hogy a vizsgáló bizottság így lelohasztotta a fantáziát. Egyeseknek ismét törni kell a fejüket, hogy valami újat találjanak ki, ami heccelődésre alkalmas lenne.

* A nagyváradi Urak Mária Kongregációja ma, csütörtökön este fél 7-kor a szokott helyen tartja összejövetelét. Az előadás tárgya: A hit fogalma, létrejövése és tulajdonságai. Előadó dr Szabó Vendel theologiai tanár. — Fél 6-kor tanácsülés.

* Megbüntetett lakásdrágító. A lakbér kihágási rendőrbírószak Zucker Salamon zöldfüves háztulajdonost 2000 kor. pénzbírságra ítélte, mert dr Vas Ödön hadbavonult ügyvéd lakbérét önkényesen 1800 koronáról 2400 koronára emelte.

* A vasutasok kérelme. A nagyváradi vasuti szakszervezet azon kérelemmel fordult a polgármesterhez, hogy eszközölje ki, miszerint a vasutasok részére az intézet által adott szolgálati egyenruhák ne számítassanak be a hazatérő katonák részére beadni rendelt ruhák mennyiségébe. Azért kéri ezt, mert ellenben az amugy is gyengén dotált vasutasok kénytelenek volnának ezen néhány, a szolgálatban elnyűtt egyenruhán felül levő egy tiszteséges polgári öltönyüket beszolgáltatni, mely helyett másikat soha nem lesz módjukban beszerezni. — A szakszervezet tévedésben van, mert csak a 4 öltöny, 11 pár fehérnemű és 4 pár cipőn felüli mennyiségből köteles valaki ruháját beszolgáltatni.

* Elfogott zsebmetszők. A vasuti biztosi őrség Nagy Salamon és Szántó József közs mert zsebmetszőket, akik Kolozsvárról jöttek Nagyváradra, elfogta. Beszélítették őket a rendőrség fogdájaiba.

* A Városi Könyvtár arról értesít bennünket, hogy a Nyilvános Könyvtár olvasótermét tovább intézkedésig bezárták; csak a kölcsönzés tarti délelőtt 9-től délután 1 óráig.

* Az ügyvédi kamarai választások ügyében szombaton délután 6 órakor az ügyvédi kamara helyiségében értekeztet lesz. Kérjük ügyvédi kamaránk hadbavonult és hadba nem vonult tagjait, hogy ezen feltétlenül megjelenni sziveskedjenek. Dr. Fehér Adolf, dr. Stern László ügyvédek.

* A Szabadegyetem tegnapi estélyének nagyműveltségű előadója, dr. Némethy Gyula c. kanonok, jogakadémiai m. tanár tartott magas színvonalon álló, rendkívül érdekes előadást a Pragmatizmusról a művészetben. Felidézve a múlt szerdán tartott előadásának tanúságait, rámutatott arra, hogy a szobrászat miképp törekszik festőiségre, viszont a festészet a maga csillogó mélységével miként törekszik a harmadik dimenzió látványát kelteni, a solo vagy pillanatnyi művészeteknek a szobrászattal való rokonságát kutatta. A pillanatnyi művészeteknek lényeges tulajdonságát, a mulandóságot legjobban feltűntető színművészetet vette bonckés alá s osztja Feuerbach Anzelmnek, a jeles német szobrásznak és bölcseletnek azt a nézetét, hogy a görög szobrászatnak sok csodált remeke nem más, mint valamilyen régi görög tragédia egy-egy művészi jelenetének megrögzítése. Így a firenzei Uffizi galériában lévő Niobidák szoborcsoport Ayschilos és Sophokles tragédiájának egy jelenete kőbe faragva. Mutatja ezt a theatriális hatás a fiúk és a leányok mozdulataiban. A színművészetnek a szobrászattal való ezt a befolyását igazolja Menelaus szobrásznak Rómában a Villa Ludovisi-ben látható Orestes és Elekirája, továbbá a híres bevederi Appolló is.

* Kratochwil búcsúja. A nagyváradi 4. honvédezred parancsnoka, Kratochwil Károly ezredes, akít a hadügyminiszter parancsa Kolozsvárra szólított, a következő levélben búcsúzott el Nagyvárad város közönségétől:

Mélyen tisztelt Polgármester Ur!

Biharvármegyében, Nagyvárad városában gyökerezem. A háború súlyos esztendei után azt véltem, hogy Nagyvárad barátságos, rokonszenves, vendégszerető falai között élvezhetem majd a béke áldásos, örömteljes napjait. A háza azonban velem másképpen rendelkezett. Válságos időkben nehéz, felelősségteljes állásban továbbra is számít szolgálataimra. Új helyemről küldöm — a viszontlátásig — e búcsúszavakat azzal a kérelemmel, hogy Nagyvárad város közönsége ne felejtse el soha a volt 4. honvédgyalogezred katonáinak világraszóló hősi tetteit, azoknak özvegyeit és árváit.

Szeretetteljes, hazafias üdvözléssel

Kratochwil,
ezredes.

* Halálozás. Özv. Pammer Jenőné sz. Vaday Amália, néhai Pammer Jenő volt bihariórszégi vincellériszkolai igazgató, szőlőszeti és borászati főfelügyelő özvegye, elhunyt. Temetése ma, csütörtökön, dec. 19-én délelőtt lesz Nagyváradon a Rákóczi-úti 36. sz. háznál. A beszentelés után a hült tetemeteket Székelyhidra szállítják, ahol pénteken délelőtt 10 órakor lesz a temetés.

* Karácsony a kórházakban. Kórházainkban meg pár száz sebesült és beteg katoná van, kikről ez idén sem szabad megfeledkeznünk. Az ünnepi kalácsokat a Vörös-Kereszt, gróf Széchényi püspök és a kanonokok adják részükre. Hölgyek nem fognak gyűjteni a célra, azonban nagy hálával venniük, ha lelkes közönségünk pár cigarettával és egy kis tézstafélével szintén hozzájárulna az ajándékozáshoz. Kegyes adományokat kérjük a csapókórházba, Sal Ferenc-utca, küldeni, hol dr. Harrach Jozsefné nyugá ellenében átveszi azokat. Vörös-Kereszt Jobbkéz osztály vezetője.

* A városi alkalmazottak háborus pótléka. Nagyvárad város részére az állam megadta a háborus segélyt, amelynek utalványozása azonban ez év végéig van rendben. A minisztertanács azonban elhatározta, hogy a jövőben is folyósítja ezen pótlékot. Tekintettel azonban a közeli új évre, kérdéses, hogy addig megérkezik-e a kormány kiutalása, Nagyvárad város tanácsa abban állapodott meg, hogy a városi alkalmazottak részére tovább is folyósítja a háborus pótlékot. A beszerzési előleget pedig, míg újabb intézkedés nem érkezik, január 1-től havi részletekben levonják.

* Vörös Keresztés ápolónő tanulók vizsgálja. A nagyváradi Vörös Kereszt Egylet választmányja által fenntartott hivatásos ápolónői tanfolyamban résztvevő tanulóknak vizsgálja folyó évi december hó 28-án délután 3 órakor Bihar megye közoktatója műtő termében lesz megartva. A vizsga iránt érdeklődő nagyérdemű közönséget a választmány szivesen látja.

* Szappanárusítás. A közlelmzési ügyosztály nehéz akadályok leküzdése után a város közönsége részére ismét korlátolt mennyiségben szappant szerzett be. Ennek sürgős árusítását elrendelte. A szappanárusítók december havi szelvényére a közép és kiskereskedők 1918. december 19-ől kezdődőleg személyenként 10 deka szappant fognak kiszolgáltatni. A kiszolgált szappan kilogrammonként ára 4 korona 16 fillérben van megállapítva. Lukács Ödön polgármester-helyettes.

* Vacsorát is ad a hatóság. Tudatom a város közönségével, hogy szombaton 1918. december 20-ól kezdődőleg a Körös-utcán levő hatósági étkezdében vacsorát is fognak kiszolgáltatni. A vacsora-jegy árát további intézkedésig 2.60 koronában állapítom meg. Lukács Ödön polgármester-helyettes.

* Erélyes fogtechnikus. Tegnap délelőtt 11 órakor a honvédkiegyesítő parancsnokság Rákóczi-úti épülete előtt nagy botrányt rendezett egy Grósz Artur nevű, 26 éves büntetett előéletű fogtechnikus. Megállította a 67. számú bérkocsit és ráparancsolt, hogy vigye őt a Kolozsvári-utca-ra. A bérkocsis ismerte Grószt, mert tartozik neki és kijelentette, hogy addig nem viszi sehova amíg ki nem fizeti a hátralékban levő három fuvar. A fogtechnikus erre ültelgelni kezdte vastag botjával a kocsist, sőt megátámadta az odasiető rendőrt is. Dr. Bartha főkapitányhelyettes éppen arra ment és erélyesen rászólt Grósz Arturra, aki azonban Barthat is megátámadta, hogy: majd gondom lesz rá, hogy a belügyminiszter lehurja magáról az uniformist! Bartha azonnal lecsukatta a garázda fogtechnikus!

* Tanítók 21-ére, szombatra összehívott közgyűlése a hadügyminiszter távirati rendelete folytán elmarad. Kérem tanítótársaimat, hogy a körzetükben lakó kollégákat erről alkalmas módon értesíteni sziveskedjenek. Balog Károly tanítóegyesületi elnök.

Az erdélyi román kormány újabb követelése. A megszálló román hadsereg antant hadseregnek tekintendő.

Budapest, december 18. (Saját tudósítónktól.) Az Erdélyt megszálló román hadsereg azon szándékára nézve, hogy a demarkációs vonalon túlhaladjon és magyar lakosságú területeket is bevonjon okkupációs körletébe, még mindig nem érkezett Párisból oly utasítás, mely a román okkupációs tervek megakadályozását jelentené. Abból, hogy Vix alezredes a demarkációs vonal átlépése tekintetében kiadott rendeletet utóbb enyhítette, azt a következtetést lehet vonni, hogy a román előnyomulást az antant főhadvezetőség jóvá fogja hagyni. — Ezt a gyasut megerősíti Vix alezredesnek a magyar kormány hadügyminiszterének e tekintetben tett kérdésére adott azon válasza, hogy a megszálló román hadsereget úgy kell tekinteni, mint bármely más antant hadsereget.

A katonai műveletekkel kapcsolatban a nagyszebeni Román Nemzeti Tanács minden

követ megmozgat, hogy Erdély birtokbavételét minél teljesebbé tegye. A tegnapi napon dr. Bontescu Viktor, a nagyszebeni román kormány földművelésügyi minisztere megjelent Jászi Oszkár nemzetiségi miniszternél és tárgyalásokat folytatott vele abban az ügyben, hogy Erdély közlelmzését a jövőben az erdélyi román kormány irányíthassa.

Mikor Jászi miniszter a román agitátor ezen kérését a fegyverszüneti feltételekre hivatkozva megtagadta, dr. Bontescu ma dr. Erdélyi János budapesti román követ útján írásba foglalva terjesztette elő a román kormány követelését. A követelés rendkívül súlyosan állapítja meg, hogy a gyulafehérvári nemzetgyűlés határozata értelmében Erdély elszakadása véglegesnek tekinthető, ezért Erdély gazdasági és közlelmzési viszonyainak irányítása egyedül a nagyszebeni román kormányt illeti meg.

Az egész országot kiszolgáltatta-e az antant a cseheknek és románoknak?

A magyar kormány felfogása.

Budapest, dec. 18. (Saját tudósítónktól.) A Magyarországot írja: A magyar kormány felismeri a cseh-szlovák és román előnyomulás által felidézett súlyos helyzetet. Fokozza a helyzet súlyosságát az is, hogy a fegyverszünet feltételeit a megszálló seregek nem veszik figyelembe. A kormány hiába tiltakozik, minden tiltakozása eredménytelen, az antant részéről semmi sem történik a fegyverszüneti feltételek betartása céljából.

A kormány ezen okokból arra szánta el magát, hogy most már tisztázza a helyzetet. Meg akarja tudni illetékes helyről, hogy az antant teljesen kiszolgáltatta-e Magyarországot a románoknak és cseh-szlovákoknak. A Budapestben tartózkodó fegyverszüneti különítmény útján fogja szorgalmazni e kérdésre a határozott választ.

A kormány tagjai egyetértéssel abban állapodtak meg, hogyha az antant Magyarországot, vagyis nemcsak a fegyverszüneti feltételek betartását területeket, hanem a stratégiailag fontos pontokat és városokat, hanem más területeket is a románok és a csehcsoporthoz által megszállhatóknak tartja, úgy semmi értelme sincs annak, hogy az ország ügyeit magyar kormány intézze.

*** Mi van a hadapródiskolával?** Napok óta rebesgetik, hogy a hadapródiskolát megszüntetik és a növendékeket polgári pályákra utasítják. Tényleg nagy reformok előtt állnak a katonaiskolák. Tisztek ezután csak katonai akadémiát végeztek lehetnek, kik az akadémiát az ország egyetlen nagy katonai iskolájában végzik el. Nagyváradon a hadapródiskola nem szűnik meg, hanem főreáliskolává alakul át. Az idej negyedévek még teljes katonai kiképzést kapnak, ami a többiek már csak katonás fegyverben dolgozó realisták. Érettségiznek s aki akar, innen megy a katonai szakiskolába, aki pedig nem, az más életpályát választ. Ez a tervezet különben nem új. Régióta hevert a miniszterium fiókjában. Akkor több képzettséget akartak nyújtani a tiszteknek, míg most képzett fiatalokat engednek ki a polgári életbe. Az alapítványok megvannak, céljukról nem akarják elteríteni a segélyforrásokat, hanem ebben a formában gyámsolják az ország tanulni vágyó fiatalait. A szülők bizalommal tekintenek a vezetősegre és gyermekeiket mind benthagyják.

*** A Kath. Legényegylet ifjúsági gyűlése.** Vasárnap, 22 én délután 5 órakor az egyelet igazgatósága gyűlésre hívja a legényegyleti ifjúságot. Már ez alkalommal is hírvil adjuk, hogy a Kath. Legényegylet ifjúsága december 26 án d. u. 4 órakor jótékonycélú színelőadást rendez az iparos észtöndij javára. A pompásnak ígérkező színdarab előkészületei széles mértékben fojnak. A meghívókat a napokban küldi szét az egyelet igazgatósága.

*** A ruházati cikkek forgalombahozásának módosítása.** Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala közhírré teszi, hogy a keresk. miniszter ur a polgári célokra rendelkezésre álló ruházati cikkek felhasználásának szabályozása tárgyában 83,000/1918. sz. rendeletét 94166/1918. sz. rendeletével az alábbiak szerint módosította: A rendelet 3 ik § a, amely a textilárúk bejelentési határidejét 1918. évi október hó 15. napján állapította meg, akként módosul, hogy az 1918. évi szeptember hó 20 ik napján készletben volt textilárúk a Népruházati Bizottság textiltisztviselőjénél legkésőbb az 1918. évi november hó 15 ik napjáig jelentendők be. A rendelet 10 ik § ának 4 ik és 5 ik bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép: A 83000—1918. sz. rendelet kibírdetésének napjától 1918. évi november hó 30-ik napjáig a kicsinyben árusító kereskedők, ideértve az ócskaruhakereskedőket is, bejelentés alá eső készleteiknek legfeljebb 40 százalékat adhatják el fogyasztók részére. Ugyan ez ideig a közveiben fogyasztók részére dolgozó iparosok bejelentés alá eső készleteiknek legfeljebb 50 százaléka erejéig vállalkozhatnak. A rendelet 12. § ának első bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép: A 83000—1918. számú rendelet hatálya alá eső közvetlen a fogyasztó részére 1918. december 1. napjától csak a rendelet 11. sz. függelékét alkotó mintának megfelelő vásárlási engedély ellenében szabad kiszolgáltatni. A rendelet 13. § ának a) pontja helyébe a következő rendelkezés lép: Nem szükséges bevásárlási engedély: a) az 1918. évi november hó 30-ik napjáig már munkában lévő wettélutáni rendelésre készülő ruhadarab kiszolgáltatásához azonban 1918. évi december hó 31-ik napja után már ilyen ruhadarab kiszolgáltatása is vásárlási engedélyhez van kötve.

A 83.000—1918. számú rendelet 19. § ának 4-ik bekezdésében megállapított 1918. évi október hó 18-iki határidő helyett 1918. évi november hó 16. napját. Ugyanzen rendelet 20. § ának első bekezdésében megállapított 1918. évi október hó 15. napjáig terjedő határidő helyett 1918. évi november hó 15 ig terjedő határidő állapított meg. Ez a rendelet közzétételének napján lép életbe. Nagyvárad, 1918 december 3-án. Rendőrkapitányság.

A magyar állam határait a békekongresszus állapítja meg. Bécsből jelentik: A Prager Tagblatt feljegyzi azt a híresztelést, amely szerint a cseh-szlovák és a délszláv kormány az ántánt-kabinetektől jegyzéket kapott. Ez a jegyzék kimondja, hogy idegen nyelvű területek megszállása éppenséggel nem lehet végleges jellegű. Az ántánt-kormányok fenntartják az osztrák-magyar monarchiából keletkezett nemzeti államok határainak megállapítását a békekongresszus számára.

*** A polgárőrség közleményei.** Felkértem a váradvelencei összes polgárokat, akik 18-ik életévüket betöltötték, hogy igen fontos ügyben ma, azaz csütörtökön este a váradvelencei lövészégi elemi iskolában lehetőleg teljes számban megjelenni sziveskedjenek.

A Kapuczinus- és felső Szacsuvay-utcai körzethe tartozó polgárőröket felkértem, hogy ma, csütörtökön délután 5 órakor fontos ügyben a Szacsuvay-utcai zsidó leányiskolában jelenjenek meg.

A Szaroveszky-, Kálvária-, Csengeri- és dr Berkovits-utcaik, nemkülönbén a Porond polgárőrségének parancsnoksági felkérlek az ezen területen lakó összes polgárőröket, hogy saját érdekükben, fontos megbeszélések végett ma, azaz csütörtökön délután fél 6 órakor a Ritoók Zsigmond-utcai iskolában teljes számban megjelenni sziveskedjenek. Parancsnokságok.

A Kazárnya-utcai különítménynek nevezett 13 utca tényleges polgárőreit igen fontos megbeszélésre ma (csütörtök) este 7 órára meghívja s teljes számban való megjelenésre feltéri a Parancsnokság.

*** Műkedvelő est.** Az összmunkásság műkedvelő szöveisége 1918 december 19 én este 7 órakor a Vigadó-mozgó helyiségében nagyszabású színelőadást rendez. Műsor: 1. Nyitány. Zongorán előadja Kálmán Andor. 2. Közlemény. Szavalja Blum Lajos. 3. A megváltás felé! Színmű 3 felvonásban. Írta Garami Ernő. Rendezi Horváth Andor. Személyek: Kelemen, öreg cipésmunkás — Kun Béla. Mária, a felesége — Szabó Böske. Lujza, a leánya — Csete Rózsi. Péter, fiatal munkás — Bihari József. Sándor, a barátja — Jurovits Jenő. Házmesterné — Nagy Rózsi. Történik: Kelemen öreg cipésmunkás lakásán. III hely I korona.

*** Kisiparosok és kiskereskedők figyelmébe.** A Nagyvárad város, vagy a központi, magyarországi, mezőtelegi vagy szalárdi járás körzetébe tartozó azok a kisiparosok és kiskereskedők, akik a háború folytán üzemeiket, illetve üzemeiket bezárították, kényszerültek, a Pénzügyi Központ, mint a kereskedelmiügyi miniszter megbízottjának előírásai szerint kedvezményes kölcsönöket kaphatnak. Jelentkezni és kérvényt beadni bármely alírótt pénzügyetnél is lehet, hol a további felvilágosítások készségei megadatnak. Nagyvárad Takarékpénztár, Egyesült Bank és Takarékpénztár, Biharmegyei Takarékpénztár és Gazdasági Bank, Leszámitoló és Jelzálogbank, Polgári Takarékpénztár, Bihoreana Takarékpénztár és Hitelintézet, Államos Takarékpénztár, Nagyvárad Agrár Takarékpénztár, Nagyvárad Hitelbank, Nagyvárad Kereskedelmi és Forgalmi Bank, Újvárosi Takarékpénztár, Nagyvárad-Velencei Takarékpénztár, Mezőtelegi déli Takarékpénztár, Magyarországi Takarékpénztár, Szalárdvidéki Takarékpénztár.

VILLAMOS VASALÓK és FÜZŐK
megérkeztek, remekszép üvegcsillárok
mindennemű villamos vezetékek és
égők legolcsóbb napiárban szereltetnek
STERN VILLAMOS VÁLLALATA
Szt.-János-u. 20. Telefon 556.

LEGUJABB.

A megszálló csapatok előnyomulása

Csehek Késmárkon, lengyelek Podolinban, a románok a Maos előtt.

Budapest, dec. 18. (Saját tudósítónktól.) A hadügyminiszterium hivatalosan jelenti:

A CSEHEK. A Poprádon át előnyomuló cseh csapatok elővédé Malomfalvat, egyik oldal oszlopa Késmárkot érte el. A Vág és Morva között a helyzet változatlan.

A ROMÁNOK. A román csapatok elővédéi a Maros hidjánál állanak.

LENGYELEK. Az Ólublónál benyomult lengyelek elérték Podolint.

SZERBEK, DÉLSZLÁVOK. A helyzet változatlan.

Nyilvánosságra hozzák Hohenzollern Vilmos magánlevelezéseit.

Budapest, dec. 18. (Saját tudósítónktól.) Hágából jelentik: Vilmos ex-császár arra a felhívásra, hogy hagyja el Hollandiát, azt felelte, hogy csak a kényszernek enged. Nemsokára nyilvánosságra fogják hozni II. Vilmos azon magánlevelezéseit, amelyek a háború eredetére vonatkoznak.

A Károlyi-párt nagygyűlése.

Budapest, december 18. (Saját tudósítónktól.) Budapestről táviratozzák: A Politikai Híradó jelenti: A Károlyi-párt vasárnap délelőtt 10 órakor a Vigadóban tartja nagygyűlését, amelyen Károlyi Mihály miniszterelnök nyilvánosságra hozza a párt új programját.

Wilson a központi hatalmak képviselőinek véleményét is hallani akarja.

Budapest, dec. 18. (Saját tudósítónktól.) Genéből jelentik: Wilson eddigi nyilatkozataiból kitűnik, hogy nem engedé diktálni a békét, hanem azt fogja követelni, hogy a volt központi hatalmak képviselői is szabadon fejthessék ki véleményüket.

A New York Herald párisi kiadása megerősíti ezt az információt és azzal egészíti ki, hogy Németország, Ausztria és Magyarország már néppállamokká alakultak, amelyekkel szemben a nyugati hatalmaknak el kell ejteniük tulzó követeléseiket.

Nem lesz országos munkáskongresszus.

Budapest, dec. 18. (Saját tudósítónktól.) A Politikai Híradó jelenti: A Nemzeti Tanács mai üléséről szóló azon tudósítás, mely szerint Kunfi miniszter közölte, hogy a szociáldemokrata párt a kedden tartandó munkáskongresszus határozatától teszi függővé elhatározását: tévedésen alapszik. Kunfi miniszter a Politikai Híradót annak közlésére hatalmazta fel, hogy ő ide vonatkozóan azt mondta, hogy a szociáldemokrata párt, a Munkástanács, a pártvezetőség és a földmivelési kongresszus határozata alapján fogal el végleges álláspontot.

UJSÁGKIHORDÓNÓ felvételik
Várad-Olaszi részre a Tiszántálnál
azonnali belépésre.

MOZI.

Lehár operett a filmen. (A Drótostót az Apollóban.) A kilencvenes években a színházak világában valóságos reveláció volt a Drótostót, Lehár Ferenc operettje. A komponista szerény katonakapitány volt, akit azóta szárnyára vett a hír s ma a legnagyobb zeneszerzők sorában emlegetik és a neve fogalom. — A Drótostót sikere alapította meg a genialis komponista világhírét és az operett most is műsordarabja minden színháznak. — Érdekes ötlet volt a remek darab filmre való áttétele, aminek fényes sikere a Lux gyár renoméját öregbíti. A film szerepeinek eljuttatására elsőrangú színészeket szerződtek s a felvétel maga a legkiválóbb művészi produkció. A Drótostót az operett eredeti zenéjével ma mutatja be az Apolló.

URÁNIA	MA
mozgó- színház	Az élet álarcos-bálján.
	Hétköznap 4, szombat, vasárnap 2 órai kezdettel.

Színház.

A színház műsora:

Szerda: Sárga Illom.
Csütörtök: Pacsirta.
Péntek: Remény.
Szombat d. u. Erdésleány, este: Tatár-
árás.
Vasárnap d. u. Bőregér, este: Császár
katonái.

Császár katonái. Földes Imre kiprobált nagyhatású színműve, amely a szoldateszka bűneit ostorozza, vasárnap este forradalmi hangulat erejével fog hatni az új, pompás szereposztásban. A főbb szerepeket Jósika Mici, Bihari, Tóth, Gróf Laci, Várad, Harsányi, Szigeti, Stoll és Deák játsszák.

Lehár Ferenc gyönyörű zenéjű, legújabb operettjében a „Pacsirta”-ban ma este ismét zsufolt ház gyönyör ködhetik. Agházy Melinda, Horváth Nusi és a többi szereplők a szezon legszebb sikereit aratják a mulatságos eredeti operettben.

Szerkesztésért felelős: **HILF LÁSZLÓ.**

Kiadótulajdonos: Szent László-nyomda r.-t.

**Karácsonyi
ajándéknak**

gyermekjátékok, ajándéktárgyak, finom fésűk, hajdiszek, ékszerutánzatok, legjobb parfümök, puderek, manikűr-készletek, bőr-erzények, ridikülök

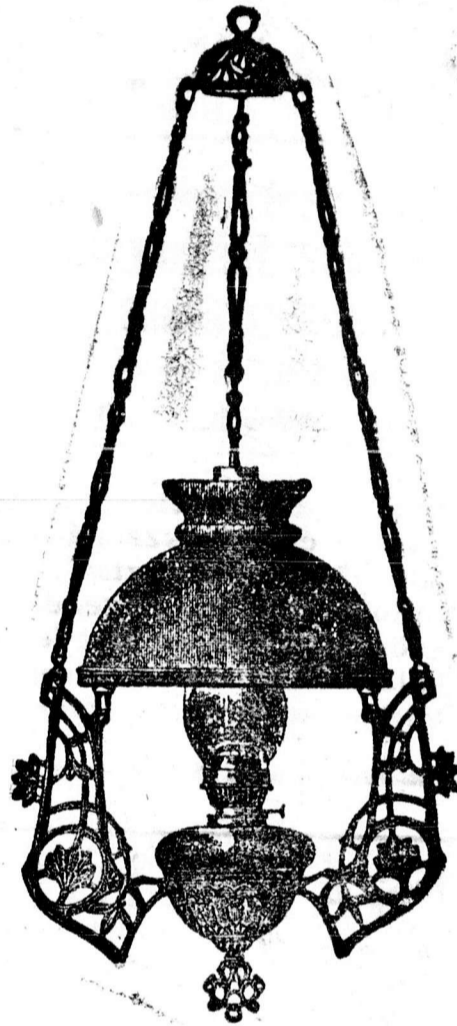
LEGELENYŐSEBBEN BESZEREZHETŐK

Fésű- és diszmuáruház
Saspassage 42.

Nebélthau A. utóda Szabó J.

APOLLÓ	MA
mozgó- színház	Drótostót.
	Hétköznap 4, szombat, vasárnap 2 órai kezdettel.

HETI ÁRJEGYZÉK:

- Teafőzővel színes tálccával . . . 40—
- Kávékészlet . . . 40—
- Feketeáras kávézet sárga tálccával . . . 40—
- Mosdókészlet finom majolika az. felaz. . . 80—
- Főző lábakok készlet . . . 6—
- Főző fazék (22 liter) . . . 5, 6, 7, 8, 9 . . . 10—
- Befőtteskészlet finom aranyozással felaz. . . 40—
- Függőlámpa csúszós felszerelvé . . . 60—
- Falitükör színes aranyozással . . . 40—
- Ebédlőkészlet az aranyozással 6 szem. 800—
- Ebédlőkészlet színes finom minával 100
részes, teafőzővel együtt . . . 500—

Diszmuáruk, majolika disztárgyak, valódi cobald diszmuáruk, terakota figurák, chinazüst és alpacca ezüst árak
legnagyobb választékban.

Képkerepezés, ablaküvegez és. Eladás nagyban és kismennyben.
Árak viszonteladókknak is érvényesek.

KOMLÓS TESTVEREK
üveg, porcellán, lámpa és diszmuáru nagy gyári raktára Nagyvárad, Hlatky Endre (Zöldfa-u.) utca 13.
Telefon 3-72. Telefon 3-72.

VIGADÓ	MA
mozgó- színház	Akik kétszer halnak meg
	Hétköznap 4, szombat, vasárnap 2 órai kezdettel.

Márchichek Ferenc

államilag képesített szőlész
és borkezelő-kádármester.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség (szőlőbirtokosok, borkereskedők) b. tudomására hozni, hogy Nagyváradon,

Pál-u. 3. sz. a. (Olaszi rész)

KÁDÁRMŰHEYT

nyitottattam. Elvállalok új és ócska hordók, kádak készítését és javítását. Borpince berendezéseket, privát borkezelést, borderítéseket, hibás hordók preperálását felelősség mellett. Továbbá szőlőtelepítéseknel, alany- és nemes-szőlőfajok megválasztásánál, beültetéseknel (fekvés szerint) szakzerű felvilágosítással szolgállok. Kivánatra terep-megtekintés végett ki is megyek.

Lóértékesítő állomásparancsnoksága
Nagyvárad.

Hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy a katonai lovak legközelebbi árverése 1918. évi december 26-án Nagyváradon az a ad uti honvédszárlaktanyában fog megtartatni. Az árverés 8 órakor kezdődik. A lovak kötések nélkül adatnak át.
2. hogy a f. hó 22., 23. és 24-én ugyancsak a honvédszárlaktanyában nagyobb számú katonai ló fog mezőgazdasági munkálatok céljaira bizonytalan időre oly gazdák között kölcsönképpen kiosztatni, akik az illetékes községi előjáróságok által kiállított bizonyítvánnyal igazolják:

- a) hogy gazdaságaik igaerő hiányában szenvednek, b) hogy az általunk válialt katonai lovak megfelelő ellátására elegendő mennyiségű takarmányt rendelkeznek, c) hogy anyagi körülményeik olyanok, hogy a lovaknak saját hibájuk folytán esetleg előállható értékcsökkenését, vagy a lovaknak elhullása esetén azok teljes becsértékét megtéríteni képesek, végül d) hogy minden tekintetben megbízható egyének.

Magyar lóértékesítő állomás.

**VISZKETEGSÉGET,
sömört, rüht**

a leggyorsabban elmulasztja a dr. FLESCHE-féle törvényesen védett

„Skabofom“-kenőcs.

Nincs szaga. Nem piszkít. Mindig eredeti pecsétes dr. Flesch-félét kérjünk.

Próbategely 4 K, nagy tegely 6 K, családi adag 15 korona.

Nagyvárad és vidéke részére főraktár:

„CSILLAG“-gyógyszertár
Hlatky Endre-utca (Zöldfa-u.)
Nagyváradon.

Kapható továbbá Hegedüs Rezső „Szent László“ gyógyszertárában és Sebestyén Arthur „Diana“ gyógyszertárában.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Inteligens
házzvezetőt keresek ki-
nek a főzést is vállalni
kell. Cim Reck Gézáné,
Uri-utca 11.

Husfűstölést
és disznóölést elvállalok
Bém-utca 11.

Téli karalábét
és olasz-káposztát na-
gyobb mennyiségben
házhoz szállítunk maxi-
mális árrban. Megrendel-
hető Moskovits Adolf és
Fianál. Telefon 15-08.

Ór
lakással és jó fizetéssel
felvétetik a Fekete sas
részvénytársaságnál. Je-
lentkezni csak délután
3-5 óra között a rész-
vénytársaság irodájában,
Saspassage 22. számú
lépcső, 1. emelet.

Tyúkszemirtő
három nap alatt elmu-
laszt tyúkszemet, bőr-
személyedést és szem-
érsőket. Ára 2 kor. Kap-
ható Farkas István
„Apolló” drogeriájában
Nagyvárad, Rákóczi-ut-
ca 7-B.

Poloskairtó
Mehain biztos, kipróbált,
megbízható poloskák ir-
tására. Kis füveg 4 K,
középfüveg 8 K, nagy
füveg 14 K. Kapható
Farkas István „Apolló”
drogeriájában, Rákóczi-
utca 7-B.

Bérbeadó
Kossuth Lajos-utca 2.
sz. házban (Szent László
térén) korcsma, vendéglő
és bodegának kiválóan
alkalmas üzlethelyiség
buzabb időre. Bővebb
felvilágosítás a Polgári
Takarékpénztár r. t. nagy-
várad irodájában nyelhető

**Deutsches Stuben-
mädchen** christlich,
wird gesucht Gute
Behandlung; monatliche
Bezahlung nach Überein-
kommen. Adresse dr
Krüger Aladár Advokat,
Szalárdi u. 7.

Imakönyvek
nagy választékban kap-
hatók a Szent-László-
templom sekrestyéjében.

Salétrom-só!
Sonka- és huspácolás-
hoz minden mennyiség-
ben kapható Németh
Pál Arany-kereszt gyógy-
tárában, — városháza
mellett.

Likőr
és rumkomposztiók,
Chartreuse, Benediktí-
ner, Allasch, Meggy stb.
essentliák. Törköly, Szil-
vórium, Seprő, Cognac-
típusok használati uta-
tással a legfinomabb
minőségben kaphatók:
Farkas István „Apolló”
drogeriájában, Nagyvárad.

Ma dobja ki pénzét
a ruhákért, mert a ki-
tűnően bevált ruhafesték-
kel régi ruhadarabjait
újra szépítheti. Egy levél ára
70 fillér. Németh Pál
Aranykereszt gyógyszer-
tárában, a városháza
mellett.

Spanyolnátha
fárványoknál betegszob-
ákban lenyó (boro-
vicska) szobaillat ki-
tűnő dezinficiáló perme-
tező szer kapható Farkas
István Apolló drogeri-
ájában.

Fényképészeti
szerek, papírok, vegy-
szerek, előhívók stb.
kapható Farkas István
„Apolló” drogeriájában,
Rákóczi-utca 7-B.

**Felső Kereskedelmi
és Polgári iskolából
kimaradt tanulókat
magánvizsgára elő-
készít felelőséggel!**

a Középiskolai
Előkészítő
Tanfolyam

Beöthy Ödön-utca 30. sz. Telefon 1000.

Új kereskedelmi tanfolyam

hölgyek részére (gyors- és gép-
írás, számtan, könyvvitel, he-
lyes és szépírás) szeptember
15-től kezdve a DONA T-féle
tanfolyamban Beöthy Ödön-utca 30.
Telefon 1000. Telefon 1000.

**ÁLTALANOS TAKARÉKPENZTÁR
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG**

Nagyvárad, Démer-tér 2.

Befizetett részvénytőke 1.000.000 kor.

Elfogad takarékbetéteket köny-
vecskékre és folyószámlára és
azt előnyösen kamatoztatja. Le-
számítól váltókat. Engedélyez
előnyös feltételek mellett jelzá-
logkölcsonőket törlesztésekre.
Előleget ad értékpapírokra.

IZSÁK LIDIA

**Elsőrendű
fűzőszalon**

**NAGYVÁRAD,
Nagy Sándor-u. 1.**

Parkszálloda épületében

interurbán telefon:
11-53 szám.

A Szilvási-színház mű-
vésznőinek egyedüli fűző
szállítója.

Tisztításokat és átala-
pításokat elvállalunk.
Fűzők mérték után a
legrövidebb idő alatt el-
készítetnek.

CIPÉSZEKNEK!

- 1 kgr. la. buzaesiriz — — — K 19:60
- 1 kgr. la. aranyesiriz — — — K 39:20
- 1 kgr. la. folyékony esiriz — — — K 8:—
- 1 kgr. la. faszeg 2-15 sz. — — — K 8:—
- 1 drb brassói talpráspoly — — — K 3:80
- 1 drb brassói kireszeld — — — K 3:30
- 1 készl. bőrtalpvédő — — — K 2:50
- 1 drb. vaskapta — — — K 12:80
- 1 készl. acél talpvédő — — — K —70

Papírvászon és mindenféle cipész-
kellékek olcsó napi áron.

ASZTALOSOKNAK!

- 1 kgr. la. asztalosenyv — — — K 6:80
- ugyanaz zsákvételnél — — — K 6:25

SZERELŐKNEK!

- Bőrtárcsa vízvezeték csaphoz — — — K 4:80
- 100 drb 1/2" csaphoz — — — K 6:80
- 100 drb 3/4" — — — K 6:80
- 100 drb 1" — — — K 9:60

Postán utánvét mellett.

Portó és csomagolás felszámításá-
val. Gyors és pontos kiszolgálás.

STERN MIKLÓS
Nagyvárad, Zöldfa-utca 9. szám.

Kávéház átvétel.

Van szerencsém a n. é. közönséget ér-
tesíteni, hogy a

Városi kávéházat

átvettem s azt szakszerelem s vendégeim
igényeinek megfelelően logom tovább ve-
zetni. A kávéházamban szolid árak mellett
pontos és figyelmes kiszolgálás lesz veze-
relvem.

Minden este kitűnő színházi vacsorát
szolgállok fel.

Szíves pártfogást kérve, vagyok kiváló
tiszteléttel

MAYER VILMOS.

Mocsáry Sándor

törv. bej. cég.

Villany-, gáz- és víz-
vezeték szerelő, bronz-
műves, bádogos, laka-
tos, műszerész és gal-
vanizáló. Irógép-, ke-
rékpár-, gramofon-
javító és nikkelező.

Iroda és raktár:

Zöldfa-utca 8. Telefon 1404.

Ipartelep:

Szent János-u. 22. Telefon 532

Több kisebb nagyobb bérház

ELADÓ.

A vételhez szüksé-
ges jelzálogkölcso-
nőket előnyös felté-
telek mellett bonyo-
lítja le a ::

Nagyvárad Takarékpénztár
Teleky-utca 2. sz.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos fűzőedények, Wolfram
és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árrban kaphatók. Telefon rendelésre
izzólámpák díjmentesen házhoz szállítanak. Elvállalunk villamos vilá-
gítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat.
Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000 gyertyafényig. Villamos motorok
nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket díjmentesen készítünk.

A telep telefonja 514.

Főszerelő telefonja 55.